

SECTION 7. DIGITALIZATION OF THE SYSTEM OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-159-6-40>

ЦИФРОВИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Касяненко І. А.

студент

*Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Грінько І. М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки*

*Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

Цифрова економіка (англ. digitale economy) – економіка, що базується на цифрових комп’ютерних технологіях. Цифрові технології давно стали пріоритетним вектором змін у багатьох країнах світу. Об’єми та темпи їх впровадження в усі галузі та сфери економіки, суспільства не перестають зростати. З кожним роком частка традиційної економіки зменшується, а цифрової – збільшується. Тому, Цифровізація економіки України та будь-якої іншої країни має враховувати вплив глобальних світових трансформацій. Цифровізація відкриває нові потужні можливості для громадян та розвитку держав в усьому світі саме це й обумовило вибір актуальної теми дослідження.

Вважається, що термін «цифрова економіка» («діджитал-економіка», digital economy) ввів у 1995 р. Д. Тепскотт. Водночас його науковий обіг пов’язують також із американським ученим Н. Негропonte, який його використав у цьому ж році і окреслив особливість цифрової економіки як «перехід від обробки атомів до обробки бітів» [1].

Порівняльний аналіз численних визначень цифрової економіки дозволяє класифікувати погляди на це поняття, що ґрунтуються на використанні наступних принципів:

- тип економіки, що характеризується активним впровадженням та практичним використанням цифрових технологій збору, зберігання, обробки, перетворення та передачі інформації у всіх сферах людської діяльності;

- сукупність видів економічної діяльності як галузі національної економіки з виробництва та торгівлі цифровими товарами та послугами у віртуальному середовищі;

- система соціально-економічних та організаційно-технічних відносин, заснованих на використанні цифрових інформаційно-телекомунікаційних технологій та мереж у режимі реального часу;

- складне поєднання різних елементів (технічних, інфраструктурних, організаційних, програмних, нормативних, законодавчих), що є доповненням до реальної економіки, орієнтованим на стійкий економічний розвиток.

В умовах глобалізації цифрова економіка розглядається як драйвер соціально-економічного прогресу та визначальний фактор економічного зростання інноваційного типу. Вона являє собою не тільки глобальний тренд і «маркер» науково-технічної революції в засобах виробництва, базуючись на все глибше проникаючих у виробничу та невиробничу сферу інформаційно-комп'ютерних, комунікативних, діджитал-технологій, але і є необхідним інструментом подолання технологічної стійкості виробництва, підвищення захисту фінансової системи, зниження сировинної залежності економіки.

Збільшення обсягів інвестицій в інтернет-ресурси, робототехніку, технології блокчейна та віртуальну реальність грають ключову роль у промисловій реструктуризації виробництва, які здійснюють безпосереднє вплив на економіку країни.

Розвиток і поширення технологій цифрової економіки безпосередньо діє на виробництво товарів і послуг, використання трудових ресурсів, залучення інвестицій в людський і матеріальний капітал, та зокрема надходження прямих іноземних інвестицій в країну, розвиток і поширення технологій з інших країн, впровадження промислових інновацій.

Все це в кінцевому рахунку на пряму відображається на ефективності виробництва, продуктивності праці, конкурентоспроможності та в кінцевому підсумку економічного зростання – від окремих суб'єктів господарювання до країн і регіонів.

Найбільш поширеними методами оцінки стану розвитку цифрової економіки є формування рейтингових індексів.

Показник ГІІ охоплюють компоненти інноваційної сфери та об'єднуються у два субіндекси: 1й – 55 показників характеризують інноваційний потенціал країни – субіндекс входу (Innovation Input Subindex), 2й – 27 показників характеризують наукові й результати інноваційної діяльності та формують субіндекс виходу (Innovation Output Subindex). Проаналізуємо динаміку зазначеного індексу в нашій державі, наведені дані згрупуємо в табл. 1.

Таблиця 1

Місце України в Глобальному інноваційному індексі (ГІІ)
у період 2015–2021 років (станом на початок року)

Рік	Місце в рейтингу країн	Показник індексу
2015	64	36,45
2016	56	35,72
2017	50	37,62
2018	43	38,52
2019	47	37,40
2020	45	36,32
2021	49	35,4

Джерело: згруповано автором з використанням даних WIPO [2]

На основі даних наведених в таблиці можемо констатувати, що найкращі показники в межах періоду дослідження наша держава отримала у 2018 році посівши 43 місце серед усіх учасників рейтингу з показником у 38,52 бали. Останніми роками Україна міцно закріпилася у 4-й десятці країн за наведеним індексом. З метою виявлення місця України в наведеному рейтингу у порівнянні з країнами ЄС проведемо аналіз зазначених показників станом на 2020 рік (табл. 2).

Таблиця 2

Місце України в рейтингу країн згідно
Глобального інноваційного індексу (Global Innovation Index – ГІІ)
станом на 2020 рік

Місце в рейтингу 131 країни за індексом ГІІ	Країни	Значення Глобального інноваційного індексу ГІІ
45	Україна	36,32
35	Угорщина	41,43
38	Польща	39,95
46	Румунія	35,95
19	Австрія	50,13
39	Словаччина	39,7

Джерело: згруповано авторами з використанням даних [2]

Згідно проведеного дослідження та аналізу, показники табл. 2 засвідчують доволі впевнену позицію нашої держави на рівні з країнами сусідами, які є частиною Європейського союзу та мають право на відповідні фінансові, інституційні та технологічні можливості.

Стратегія державної політики України націлена на розвиток цифрової економіки, і про це свідчить розроблена державна програма цифрового розвитку України враховуючи прискорений сценарій який є найбільш релевантним з урахуванням стрімких глобальних трансформацій, викликів, потреб та можливостей глобалізації. Прискорений сценарій цифрового розвитку України з урахуванням глобалізаційних факторів впливу ґрунтується на [3]: усунення законодавчих, інституційних, фінансових та інших перешкод, які заважають розвитку цифрової економіки; впровадження стимулів та мотивації для заохочення бізнесу та індустрій економіки в цілому до цифровізації; створення та розвиток цифрових інфраструктур як основи використання переваг цифрового світу у повсякденному житті та платформи для досягнення ефективності економіки взагалі; розвиток та поглиблення цифрових компетенцій громадян для забезпечення їх готовності до використання цифрових можливостей, а також подолання супутніх ризиків; розвиток цифрового підприємництва, створення відповідних (у тому числі) аналогових інфраструктур для підтримки та розвитку інноваційної діяльності, впровадження механізмів фондування, стимулювання та підтримки [3].

У Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України [3] усі заходи щодо цифровізації детально прописані, але варто зауважити, погоджуючись з думкою автора наукової праці [4], що «цифровий вектор економіки на сьогодні представляється моделлю далекого майбутнього» [4, с. 62]. Так як деякі галузі України все ж таки перебувають лише в процесах цифрової трансформації, наприклад торгівля, сфера послуг тощо. З усіх сфер економіки України найшвидше досягне цифровізації саме бізнес. І варто зауважити, що розвиток цифрової економіки та цифрова трансформація зокрема ґрунтується не лише на бізнес процесах. Цифровізація економіки України має ґрунтуватися на розробці нових бізнес-моделей, формуванні нових ринків, пошуку нових споживачів з підтримкою і злагодженою роботою державного та корпоративного секторів з метою цифрового розвитку майбутнього нашої держави.

Література:

1. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти / Центр Разумкова. Київ : Вид-во «Заповіт», 2020. 274 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf. (дата звернення: 26.11.2021).
2. WIPO (2020). World intellectual property organization. URL: <https://www.wipo.int/portal/en>. (дата звернення: 28.11.2021).
3. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text> (дата звернення: 02.12.2021).
4. Кулинич М. Б. Тенденції становлення цифрової економіки в глобальному економічному просторі. *Modern Economics*. 2019. № 16. С. 57–63. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/16-2019/kulynych.pdf> (дата звернення: 02.12.2021).